

Wern 3486

(1-12)

543

DE

11
RACHITIDE

CONSENSV FACVLTATIS MEDICAE,
REGIAE FRIDERICIANAE
DISSERTATIONEM INAUGVRALEM

PRO

GRADV DOCTORIS MEDICINAE

D. XII. OCTOBR. MDCCXC.

PVBLICE DEFENDIT

AVCTOR

IOANNES ABR. CAROLVS
SCHREIBER

ANHALTINO—DESSAVICVS.

HALAE,

TYPIS HENDELIANIS.

THE
SIXTH

CONTENTS
PART I
GENERAL PRINCIPLES

CHAPTER I
OF THE NATURE AND SCOPE OF THE SUBJECT

CHAPTER II
OF THE HISTORY OF THE SUBJECT

VIRO
ILLVSTRI
ET
EXPERIENTISSIMO
KRETZSCHMARR
A CONSIL. AVLIC.
MEDICO SERENISSIMI PRINCIPIS DESSAVIENSIS
PRIMARIO,
ET PHYSICO CIRCVLI DESSAVIENSIS
FAVTORI MEO SVMME COLENDO

NEC NON

V I R O

CELEBERRIMO AC CONSULTISSIMO

MORGENSTERN,

PRAEFECTO IUSTITIAE CIRCVLI

SANDERSLEBIENSIS

ET CONSULI EIVSDEM CIVITATIS

HAS CONSECRAT PRIMITIAS

DEVOTISSIMVS

AVTOR.

DE RACHITIDE.

§. I.

A E T A S.

Scriptores recentiores dissentiunt adhuc vtrum rachitis morbus sit nouus, nec ne. Multum sane inest auctoritatis, litis huius componendae; attamen loca quam plurima, quibus illustratur, morbum, quem nostrates rachitidem vocant, olim iam notum fuisse, nullo modo effugere puto veterum scripta perscrutantem. Sic, caetera vt taceam, Hippocrates ipse saepissime de huius morbi agit symptomatibus, e. gr. in aphor 46. sect. 6.; de articulis cap. 2.; de intern. affect. T. 2. §. 14. pag. 214. edit Lind. et f. p. Sed praeter haec ex veterum scriptis petita praefertimque a cl. ZEVIANI 1) collecta, sequentia quoque aetatem morbi demonstrare videntur

a) errat si quis obtinere velit, morbum hunc cum nulla Veterum descriptio proftet distincta, olim fuisse ignotum, morbi enim diuersi in eorum scriptis sunt omitti de quibus, se non latuisse, satis constat. Vid. GRVNER in antiquit. morb.

b) ratio-

1) Della cura de BAMBINI attaccati della rachitide cap. 2. pag. 15 — 39.

b) rationem nullam, qua nationes ante nos huius morbi expertes esse potuissent, reperire licet, dum causssae omnis generis remotae et illis aderant temporibus.

Quae cum ita sint, satis persuasum me habeo, morbum hunc Veteribus omnino notum fuisse.

§. 2.

D E N O M I N A T I O N E S.

Primam qui dedit, rachitidis descriptionem distinctam fuit GLISSONIVS 2) in inelyta Academia Cantabrigiensi medicinae olim Professor. -

Annis 1612 - 20. primo inter Anglos se ostendit; sed in eorum Catalogis defunctorum anno 1634. primam inuenimus eius mentionem sub nomine *Rickets*. Inter Belgas sub *Lendenwang* siue *engelsche Sichte*, Italis vero sub *mal del Scimmio* seculo iam decimo sexto nota fuisse videtur. Eodem fero tempore, Suitenses et Franco-Gallos aggrediebatur, qui posteriores *la Châtre* item *la nouÿre des Enfants* et infantes ea decumbentes des *Enfans noués* nominauere. Silesii nomen illi dedere *Roete* - siue *Ribbe - Kuchen*.

§. 3.

D E S C R I P T I O.

Descriptiones huius morbi prostant permultae, tot fere, quot sunt de hoc morbo autores. Definitionem

2) F. GLISSONIVS de rachitide seu morbo puerili. *Rickets* dicto, Londini apud Sadlerum 1650.

tionem tradere nullus huc usque valuit et quamdiu symptoma eius characteristicum latet, opera quaeque definitionis tradendae et perdita videtur.

Status est cachecticus, vbi praesertim mala ossium formatio a causa interna seu praedisponente dependens, cum atrophia plerumque coniuncta reperitur. Vitia ossium huic morbo tam propria sunt vt Petit 3) eum omni iure morbis ossium adscribere possit.

Cl. GRVNER 4) eandem fere dat descriptionem et BVECHNERVS 5) dicit in disputatione sua de rachitide perfecta: rachitis est morbus, quo articulares ossium processus intument, ipsaeque ossa incuruantur et spina dorsi ex naturali situ suo distortetur. Sed cum innuat haec descriptio stadia morbi diuersa, ipsaeque ossium deformationes fere sint innumerabiles, et vix unquam atrophia deficiat, descriptionem supra datam magis nobis satisfacere puto. Sed satis de hoc, cum et temporis et spatii huius libelli esset dissipatio, plures si hic referrem descriptiones.

§. 3.

DISCRIMEN AB ALIIS MORBIS.

Rarissime, credo, aliis cum morbis rachitidem confundi posse, dum vel symptomata, morbos hos

A 2

con-

3) Traite des Malades des Os.

4) Morborum antiquitates p. 141.

5) Vid. A. HALLERI disput. med. pract. T. 6.
p. 277.

concomitantia, vel confluxus eorum, quæ rachitidem designant, satis semper, quinam sit morbus, illustrare possunt. Habet omnino quandam similitudinem cum hydrocephalo interno et aliis quibusdam tumoribus frigidis; aut aetas, causæ remotæ, symptomata concomitantia, corporis constitutio etc. nullam admittunt hæsitacionem, quin distinctio sit certissima. Similitudo vero nulla maior esse potest quam illa cum atrophia puerorum quæ febres sequitur diuersas. Ventres enim infantum, post diurnas febres, inflati, tumentes et duri euadunt, his sæpe tussis, aliaque tabidorum symptomata accedunt, quæ rachitidem plane mentiuntur. Ex abdomine tumido, ex morbo in tabem desinente patet similitudinis ratio inter binos hos morbos. Quibus adeo motus Cl. ZEVIANI 6), in morbi huius antiquitate nimis progrediens, accusat Sydenhamum, acsi rachitidem cum tabe infantum confudisset, immo et iisdem remediis sanasset, sed Sydenhamus, vt ex aliis locis elucet, magnum inter binos hos morbos fecit discrimen, nec eadem methodo curauit. Vid. Dissert. Epistol. p. 718. 779. Nonnulli vero scriptores (et inter hos præsertim CAPPEL 7) relaxationes ossium quascunque ex causâ deriuant rachitica, et tunc esset morbus noster facile cum aliis commiscendus: inflammatio enim ossium, eorum pyosis, excrescentiæ canerosæ, resolutio putrida ex fonte præsertim scorbutico, defectus partium solida constituentium, nimia spinæ dorsî incuruatio, situs corporis continue malus, exercitationes corporis fortiores, saltus etc. causæ esse possunt ossium malæ figuræ sed hæc quisnam rachitidi adscribere potest?

§. 5.

6) l. c. p. 30.

7) Von der engelschen Krankheit f. 48.

§. 5.

D I V I S I O.

Permuli distinguunt rachitidem, BÜCHNERO autore, in imperfectam et perfectam. Quamdiu, dicit autor ille 8), ossium processus solum tument, ingredi vero aegrotis per morbi vim adhuc licet, *rachitidem imperfectam* . . . sublata vero etiam ingrediendi facultate *rachitidem perfectam* vocant. Sed ex diuerso morbi gradu discrimen nullum stabiliri potest. Diuisionibus GLISSONII 9), qui rachitidem assumit *incipientem, incrementem, stabilem, insanabilem, remittentem* et denique in alios morbos transeuntem, idem obiici potest. SAVVAGES 10) adeo, quem et Sagar sequitur diuidit morbum secundum eius complicationes, et sic statuit *nodosam britannicam, strumosam, Calmuccorum* etc. Sed eum sequentes rachitidis genera constituere possemus innumerabilia. Magis arripet CVLLENII 11) diuisio nitens vel morbo simplici vel cum aliis complicato.

Praeterea rachitis, vt plurimae aliae possessiones, esse potest *acquisita, haereditaria* (STORCH 12) *protopathica* et *deuteropathica*. Endemica occupat regiones mari adiacentes: *Angliam, Belgiam* et omnes istas septentrionis regiones. Epidemicam esse

A 3

posse

8) l. c. p. 277.

9) l. c. cap. 20. p. 251. seq.

10) Nosol. method. T. 2. p. 539.

11) medic. Nosologia B. 1. T. 381. deutsche Uebersf.

12) Abhandlung v. Kinderkrankh. 3. B. 16 Cap. S. 280. seq.

posse STOLL 13) putat. An vero sit morbus contagiosus an innatus nec ne, posteriorum experientia melius forsitan diiudicabit. GLISSON et post eum KLEIN 14) referunt exemplum rachitidis congenitae, STORCH quoque contendit morbum esse congenitum, dicens 15): Einige Kinder bringen diese Krankheit mit aus Mutterleibe: (Not. dieses wäre unbedächtigt gesprochen, wenn ich es nicht selbst gesehen und erfahren hätte) andere bekommen sie an der Milch etc. et tunc pagina sequenti exemplum congenitae adducit. Sed facile errare hic possumus, dum neonati caput iusto maius et plerumque abdomen habent tumidum, simulque spina dorsi, praesertim partu difficili, distorta esse potest.

§. 6.

PROCLIVITAS INFANTVM.

Experientia satis edocemur, solos fere infantes rachitidi esse subiectos, ast non quaeuis infantiae periodus aequae est opporrtuna, sed prae ceteris illa dentitionis incipientis. Hinc BÜCHNERVS 16) dentitionem ipsam veram rachitidis putat causam quae in subiecto, per alios causas praedisposito, eam determinet. Sed Vir clarissimus nullam ipse adducit rationem probabilem nec vllus aut ante aut post eum dentitionem causam probavit veram, hinc eam vt symptoma nec vt causam habere oportet.

CVL-

13) prael. in div. morb. chronic. Vind. 88. p. 22. curante Eyerel.

14) Diss. sistens casum rachit. congenitae 1763.

15) l. c. p. 213.

16) l. c. §. XVIII. p. 291.

CVLLEN 17) ex mala materiei officantis naturae distributione phaenomena et causam deducere fudet; materies enim, eo iudicante, officans, tempore rachitidis incipientis ad ossa firmanda elaborata, male dispartitur et sic fontem offert status huius aduersi. Argumenta, quibus hanc defendit sententiam, quamuis dubia adhuc permittant, longe superant alia ab aliis scriptoribus pro sua quaque defendenda opinione tradita.

§. 7.

D E C V R S V S.

Prodromos, si qui adsunt, cum plurimis corporis pathematibus habet fere similes. Circa dentitionis tempus (quo et ossa caetera euadunt firmiora) exoritur lassitudo spontanea, inquietudo, torpor insolitus, indifferencia in res olim delectantes, sensus ponderis, somnus perlongus, addephagia (ita vt praeter dormiendum et edendum nil praestare videantur), digestio turbata, defectio alui raro sincera, plerumque obstructio, saepius et diarrhoea, saepe ructus et vomitus. Respiratio fit anxiosa et difficilis, facies albicans et tumida, color genarum, alias ruber, euadit citreus, oculorum color plerumque plumbeus, cutis peripheriae laxa et pendula, somnus inquietus, cutis mador initio solum in fronte apparet mox vero in sudores conuertitur profusissimos, symptomata Cachexiae,

A 4

§. 8.

17) Anfangsgründe der ausübenden Arzneywissenschaft 4 B. §. 1664.

Vires, morbo progresso, magis magisque prosterntur, debilitas corporis praesertim musculorum ex die in diem increfcit, quod praecipue eundo et loquendo conspicuum est. Qui facultate et ingrediendi et loquendi nondum gaudebant, sero eam acquirunt, attamen hanc prius quam illam, unde et veniat, Anglos morbum hunc timere, si infantes etiam gradi non valent, iam loquuntur. Qui vero facultates has iam acquisuerant, in posterum plus minusue amittunt, attamen tempore hyemali magis semper iis sunt priuati. Sicut amant horizontalem in dorso, ut melius, sic enim videtur, caput dependens sustentare possint; hanc ob causam palpebram superiorem attollunt, ut pupillam ad opposita melius vertere possint, quae consuetudo et rachitide liberatis aetate seriori adhaerere solet. Caput fit grandius et pendulum; ossa cranii iuncta separantur et multum dehiscunt, pars cranii superior mirae est latitudinis et superficiei planae, os frontis protuberat et quasi angulosum est, temporibus intropressis. Dentes, primo flauii, dein nigri facti, decidere incipiunt, nouique lente et cum doloribus succedunt, facies pallida, flaccida, inflata et colore sulphureo, venae iugulares amplae. Collum tenue longum quasi breuius esse videtur, ob humeros eminentes, caput, inter assurgentes scapularum summitates non rite sustentatum, procumbit pendulum. Clauiculae varie incuruantur. Thorax ob conuexitatem costarum mediarum diminutam lateribus est compressus, sternum protuberat acuminatum, hinc diameter thoracis antero-posterior prolongatur, dum e contrario transversus diminuitur. STORCH 18) spatium inter costas

stas intropressas intra thoracem trium saepius digitorum vix inuenit. Processus xiphoideus, vt et costae inferiores, a contentis abdominis protruduntur. Abdomen est praetumidum praesertim in hypochondrio dextro a nimia nimirum hepatis mole, hac quoque et aliis ex causis infra 19) adducendis dispnoea fere oritur continua. Macies et debilitas extremitatum magna, superiores, praesertim digiti, longiores videntur quoad caeterum corpus. Osteogenesis est valde inaequalis et irregularis, pars media, extremitatibus iam officatis, saepius est adhuc cartilaginea, epiphyfes apparent nodosae, quod praecipue in carpis et tarsis est conspicuum (hinc denominatio membrorum duplicium ortum duxisse videtur), exoriuntur tubercula, vt ossa fracta quasi appareant. Emollitiones ossium sunt permagnae simulque et fragilitas, ita, vt parua vi comprimi, minimo instrumento diuidi, solo saepe tactu vel alia vi externa minima frangi possint. Has ob causas mirabiles saepe ossium oriuntur defigurationes, praesertim spinae dorsi, cuius flexura diuersa et varias accepit denominationes *κύρωσις* ea nimirum vocatur, si spina anteriori convexa gibbum constituit, *λορδώσις* (recuruatio) nominatur ea flexura, qua spina interiori et anteriori curuatur, *σκολίωσις* (obliquitas) si spina flexa literam Latinorum S. imitari videtur.

§. 9.

Symptomatibus his alia adhuc ex irritabilitate alienata orta accedunt. Plurimi ingenii acumine pollent, nonnulli quoque sunt stupidi. Quae quidem sunt contra BÜCHNERI obseruationes, dicit

A 5

enim

19) Spho sequenti.

enim 20): ego saltem plures stupidos rachiticos quam facultatibus animae valentes hactenus vidi, etsi hos quoque viderim. Sed Vir clarissimus hac in observatione summis viris solus contradicit. VAN SWIETEN 21) putat: stupiditatem, quae interdum reperitur, a morbis dependere complicatis, quam quoque opinionem ipse BÜCHNERVS fouere videtur, dum dicit in sectione anatomica §pho sexto addita p. 282. „sed cum perpetuo stupida esset aegrotata, sensus ac illa, de qua historia secunda agit, non dubito, quin humidum cerebrum occurrisset, propterea quod tale stupidis infantibus esse, tot sectiones iam testatae fuerint.“ Trnka de KRZOWITZ 22), hac de re agens, annotat: confiteri debemus, eos, qui thorace male formato, pedibus incuruis, magnoque capite laborent, et ferius viuant, exquisita sensuum omnium gaudere facultate. Sensus externi variis laborant vitiis, sic puellae a BÜCHNERO §pho tertio descriptae, tribus ante mortem diebus visio obscurari incepit, et illa §phi sexti tribus ultimis diebus de nebula oculos obscurante conquesta est. Resperatio fere semper est difficilis, ita, vt plurimi dissonae emoriantur. Phaenomenon hoc multos habet fontes, sic hepatis nimiam molem qua pulmones comprimuntur; cauum thoracis male formatum (§. VIII.); debilitatem musculorum respirationi inferuentium; humores resolutos (vt saltem sectiones Cl. RVOFF 23) et BÜCHNERI 24) satis ostendunt

20) l. c. §. XIII. obs. 4.

21) l. c. p. 603.

22) Geschichte der englischen Krankheit, aus dem Lateinischen 1789. p. 123.

23) I. ZELLER et auctoris Chr. Abr. RVOFF disput. de morbis ex striatura glandul. praeter naturalis C. I. art. 2. N. 15. (vid. Hall. disput. med. pract. T. 6. N. 190. p. 11.)

24) l. c. p. 281.

dunt); vitia cordis et pulmonum; humores in cauum thoracis extrauasatos. Appetitus est alienatus, plerique sunt addephagi, rarius est corruptus vt in pica aut malacia, rarissime est naturalis. Sed quamuis sufficientem, adeoque nimiam, ciborum quantitatem assumant, corpus non nutritur, a dulcibus fructis e. gr. saccharatis, pomis, pyris, passulis etc. male fere omnes se habent, sic vt inde saepius in vomitus continuos et alias affectiones incidant. Vomitione et ructibus rachitici quoque patiuntur, praesertim si cartilago ensiformis sterni contra vulgarem consuetudinem esset intropressa. Aluus est plerumque obstructa, saepe per octo et plures dies, scybala indurata ea vi tunc saepius extruduntur, vt vna profluat sanguis. Nonnumquam alui defectiones fluidae sunt, saepius vero naturales, attamen crebriores. Diarrhoea in vigore morbi est symptoma ita constans, vt ZEVIANI et WALDSCHMIDT nullum viderint rachiticum qui diarrhoea non laborasset; interdum diarrhoeam sequebatur obstructio 25). Urinae excretio plerumque est naturalis, rarior retentio. Sudores non saepe vniuersales, eo frequentius vero partiales, idque imprimis in fronte, postea in toto capite, collo et nonnumquam in pectore se ostendunt.

Haemorrhagiae sunt ab sanguinem resolutum non insolitae. Spasmodum et tonicorum et clonicorum exempla scriptores fere omnes referunt.

Febri-

25) Secundum LEIDENFROST (diff. med. exhibens nonnulla de rachitide, resp. Wilckinghoff, Duisburgi 1771. p. 16) vrina rachiticorum signum morbi est characteristicum, coloris enim est albicantis, turbulenta et redolens alcali volatile. In nullo alio morbo eam sic inuenit et in rachitide semper.

Febriculam lentam, morbum iam progressum modo concomitantem secundum plurimas obseruationes (STOLL) ²⁶⁾, statim ab initio morbi adesse nonnulli obtinent (LEIDENFROST) ²⁷⁾. Facies plena hucusque, flaccida tamen et citreo aut sulphureo colore plerumque tincta, nunc ita collabitur et in rugas contrahitur, vt referat illam fenem. Et sic miserandi, omni gradiendi potentia priuati, omnium fere functionum liberi usus expertes ex toto debilitati et macerati, magno capite ac inter scapulas eleuatas, quasi impresso aut pendulo, facie terrorem iniiciente, ossibus longis curuatis, epiphysibus nodosis, thorace ex latere compresso et anterieus eminente, spina dorsi mirum in modum diuersissimos gibbos constitüente, et abdomine praetumido, ex homine in monstrum degenerati videntur. Tali miserando spectaculo mors sane erit optatissima, quae quoque conuulsionibus, dispnoea continua, febris lenta haemorrhagiis summe debilitantibus, magis adhuc accersita, mox vel apoplexia vel suffocatione finem imponit.

§. 10.

INCONSTANTIA SYMPTOMATVM.

Haec symptomata, vt semper ordine descripto (§. 7-10.) aut eo gradu aut eo numero adsint nec oportet, nec fieri vix vñquam potest. Immo deficiunt saepe symptomata primaria, quamuis morbi sit vigor, morsque ipsa iam imminet. Nec macies corporis, nec caput magnum nec thorax male formatus, nec

26) Praelect. in diuers. morb. chronic. p. 21.

27) Diss. cit. p. 15.

nec alia adfunt, et attamen vltimum iam trahunt rachitici spiritum. WOLFF e. gr. narrat in annalib. Vratislaviens. se aperuisse infantem, morbo hoc enecatum, cui corpus bene omnino esset formatum, cui vndique magna fuisset adipis copia, cuius abdominis contenta integritate excelluissent etc. ROSENSTEIN 28) dicit: sibi duos rachiticos innotuisse, qui magnitudine corporis pollerent. STORCH et ISENFLAMM referunt exempla; caput iusto maius, non semper, nec sine vlla quadam exceptione esse necessarium. Sic et intumescencia articulorum, quamuis signum fere sit pathognomicum, interdum deficiebat.

§. II.

CAUSSAE PRAEDISPONENTES.

Omnes fere omnino caussae prodispontes vel a parentibus vel ab altrice peti solent. An vero rachitis vitium parentum aut altricis semper supponat, nonnulli adhuc dubitant; ex magno enim numero familiae vnum saepe modo infantem, quamuis omnes pariter et iisdem sub conditionibus educarentur, rachitidi infestum fuisse, non vna docet obseruatio. Attamen quoque relatis, contrarium demonstrantibus, non indigemus. BOERHAAVIUS e. gr. narrat: octo infantes a matre ipsa lactatos numquam quid rachitici sentiuisse, nonum vero natum et ab alia lactatum in rachitidem incidisse. STORCH, ALBERTI, HEISTER, BVRGGRAF, WOLF, BÜCHNER, STOLL etc. vnamimenter parentum et altricis accusant vitia exemplaue adducunt, vt exinde

28) von Kinderkrankheiten — im Capitel von der engelschen Krankheit.

inde amplius dubitare nequeamus, an morbi exci-
tandi partem habeant parentes aut nutrices, nec ne.

Praedispositiones praebere possunt.

- a) parentes vilo quo modo debilitati, parentes cachectici, hydrope, phthisi, hectica, scrophulis, arthritide, scorbuto, lue venerea (quam praesertim accusat BOERHAAVIUS) viceribus etc. laborantes, nimio amore vtentes, pater aut mater aetate bene iam valens, parentes animi pathematibus, praesertim tristibus saepe affecti. Praeterea quodcunque vitium parentum vnde proli genitae debilitas exoriri possit. In genere vero magis semper matris aut nutricis vitia quam illa patris respicienda esse, summi annotauere viri.
- b) parentes rachitici, haereditariam enim rachidem esse, vix negari potest.
- c) Incertum adhuc est, quinam sexus ad morbum sit procliuior. Ciuitates magno hominum numero repletae GLISSONII opinionem, sexum nimirum fequiozem ob structuram eius subtiliorem magis esse praedispositum, defendere videntur.
- d) periodus infantiae ex mense nono ad trigessimum vsque.
- e) temperamentum infantis phlegmaticum et humidum.

§. 12.

CAUSSAE OCCASIONALES.

Ad caussas occasionales quodcunque debilitans pertinet, hic accusantur.

a) alimenta.

α) lac non satis nutriens, praesertim ad acidum inclinans; hic ergo nutricis constitutio, diaeta, aetas, tempus, ex quo iam lactat, animi affectus, status eius corporis eiusque sanitatis sunt disquirenda.

β) alimenta saccharata; quibus infantes plerumque implentur, quaeque eo magis nocent, cum ea iam ipsi rachitici recusent.

γ) farinosa tenacia; quae nimis saepe dantur, adeoque iam mala coctione laborantibus, hinc iuscula farinosa, panis nimia quantitate assumtus.

δ) cibi ab aliis hominibus masticati et infantibus pro nutrimento dati; methodus haec inutilis est et nociua, — inutilis — quia masticando partes optimae et nutrientes extrahuntur, — nociua — quia infantes vna salivam hominum saepe pessimam et veneniferam assumunt.

ε) diaeta nimis lauta praesertim aquoso — calida, potus cerevisiae corruptae acidulae etc.

b) Zona humida et frigida, nebulosa, regiones mari cinctae, venti humidi et refrigerantes.

c) varia

- c) varia corporis molimina et passiones; sic: tussis continua, qua praesertim expectoratum infantes deglutiunt, tussis anhelosa, febres intermittentes longae, febres acutae, morbilli, variolae, scabies, aliaque exanthemata praesertim retropulsa, excretiones nimiae debilitantes: sudores nimirum profusi, vomitus continuus, lienteria, diarrhoea, haemorrhagiae, nimia urinae excretio, ulcera multum suppurantia etc. vermes, dentitio, fracturae ossium, acrimonia primarum viarum acida, mala digestio, bilis iners, animi affectus et sic porro.
- d) impuritas, remora continua in tabernaculis humidis, et aquosum exhalantibus, lectus parieti humectanti adhaerens, omniaque transpirationem supprimentia.
- e) Nemo quidem hucusque rachitidem observavit cortagiosam, nihilominus intuta mihi videtur. Varia enim exempla, in scriptoribus mihi occurrentia, satis me docuerunt contagium rachiticum omnino esse suspectum. Plura ut omitam, BÜCHNERVM modo allego, qui in vna eademque familia undecim inuenit infantes ex eadem matre, quae quidem scrophulosa erat, genitos; et sic saepissime plures ex vna familia rachitide plerumque laborarunt. GLISSONIVS 29) ipse, hac de re disputans, non multum alienus fuisse videtur a contagii suspitione, Vid. quoque hac de re: Histoire natur. generale et partic. Tom. V. p. 300. 301. Tab. 35. et 51. Hinc et alias plures ob causas, si et contagium obliuiscor, concessio, qua infantibus

29) Cap. XVI. p. 183. seq.

bus iuxta rachiticos dormire liceat, reprehendenda mihi videtur.

f) Simul non possum non, quin hic recenseam, malam illam consuetudinem, infantibus opiata prorrigendi, saepissime hinc solum rachitis nascitur. Omnes fere mulieres, infantibus quae inferunt, malam hanc exercent consuetudinem, id intindentes, vt clam opiata propinando somnum infantibus concilient.

§. 13.

CAVSSA PROXIMA.

Iam e primis temporibus disceptabant autores de caussa rachitidis proxima. GLISSONIVS eam putavit frigidam et humidam intemperiem, cum spina dorsi praeternaturali vnde nerui extra cranium orientes laeduntur; HEISTERVS in obstructa medulla spinali; LEIDENFROST in pinguedine a naturali dulcedine alienata quaesuit; CVLLEN deduxit ex defectu materiei, qua partes formantur solidae, quae ossa acquirunt duritiem et continuitatem; BOERHAAVE cocochymiam inertem, mucosam, frigidam, vappidam, latente forte leni labe venerea permistam, cum laxa partium firmarum fabrica causam mali putavit. Sed hae, et innumerabiles aliae opiniones singulatim in scriptis autorum sunt oppositae et reiectae. Plures hic si adferren, temporis et spatii esset tritio, nisi forsitan vna adhuc disquisitione quadam digna videatur. Cum ZEVIANI nimirum et pluribus recentiorum accusant CAPPEL et TRNKA de KRZOWITZ acidum quoddam quod praesertim e lacte malo et aliis infantum alimentis

B

origi-

originem ducat, et partim in primis, partim in secundis viis, partimque in humoribus hinc secretis, adeoque in solidis ipsis suam habeat sedem. Acrimonia quondam acidulam multum ad rachitidem excitandam conferre posse, nullus dubito: sed hinc non sequitur, causam esse sine qua nulla rachitis. STOLL 30) ipse acidum hoc causam dicit praedisponentem, sed negat, rachitidem ad morbos ab acido pertinere. Rarius, pergit, sanant absorbentia sola, et forte numquam, nisi aliis remediis iuncta. Simulque huic sententiae oppugnant, quod acidum quoddam evolutum nec in primis viis, nec in secundis, et eo minus in secretis humoribus, adeoque ipsis solidis adesse possit, quodque terrae calcareae et acidi phosphorici (quod utrumque cum glutine ossa constituit) proxima sit fere affinitas.

Mihi quidem causa proxima, praedisposita quaedam massae osseae mollities, esse videtur, quae vero solummodo, remotis accedentibus causis, statum rachiticum gignere valet; hinc ad causas remotas praesertim debilitantia referuntur, hinc morbi initium incidit praesertim in illam infantiae periodum, qua natura ob varia eius molimina (quo praecipue dentitio et ossificatio firmior pertinent) iam per se debilitatur; hinc varia ab autoribus praescripta medendi methodus, quae omnino mutatis causis remotis et mutari debet; hinc denique, prout aut vis musculorum, aut sanguinis impulsus, aut debilitas topica aut usus ipse ossium egerint, variae illae deformationes: ossa incurvata, tuberculosa, gibbosa, elongata etc. Sat quidem persuasum me habeo, theoriam hanc varia admittere dubia, sed ea ut satis remoueam, et tempus, et spatium huius libelli me impedit, quod deinde in aliud differo tempus.

§. 14.

ANATOMIA.

Cadavera sero obrigent, diuque post mortem quendam caloris gradum retinent. Sanguis plerumque tenuior et fluidior tarde aut nunquam coagulatur. In ventriculo et intestinis, variis locis angustatis, et interdum, secundum Matth. HALLER 31), in cauo quoque abdominis aer reperitur. In cauo abdominis feri cuiusdam cochlearia aliquot saepius aderant. Glandulae mesentericae sere semper intumescunt, vasaque ibi sunt obstructa. Splen plerumque naturalis, nisi interdum solito maior aut minor; hepar vix nunquam naturali multo maius, caeteroquin plerumque integrum; vesicula fellea interdum maior et extensior bilem veram raro tenebat. BÜCHNER 32) ibi inuenit aerem loco bilis; WOLFF 33) aquam turbidam sine omni sapore. Pancreas et renes nunc naturales nunc praeternaturales. Pulmones plerumque pleurae adhaerentes, tophis et tuberculis obstiti. Vel cordis ventriculorum vnus vel ipsum magis plerumque est dilatatum, pericardium raro pulmonibus est tectum; STORCH 34) saepius vna vice vidit liberum, cum corde incluso, sub sterno iacere. Cauum thoracis, ob costas intropressas, quasi dipartitum apparet sic, vt in parte anteriori cor et pericardium, in posteriori pulmones sitisint. Seri quid extrau-

B 2

fati

31) Math. HALLER de rachitide. Vid. Dissert. med. in Vniuersit. habitae ad morb. chronic. pertin. et STOLLII praefect. conscriptae, Viennae 1788. T. I. p. 167.

32) l. c. p. 282.

33) Anal. Vratislav. Tent. 36. A. 1776. Iunii Cl. 4. Art. 16. p. 729.

34) l. c. p. 263.

fati etiam in cauo thoracis adfuisse, nonnulli simul annotant scriptores. Thymus plerumque est permagnus et induratus. Ossa cranii variis locis iusto crassiora, aliisque tenuiora. Cerebrum, nisi moles eius solito maior textusque mollior et tenuior fuerit, caeterum naturale. Sin vero, vt saepius, hydrocephalus internus simul adest, multum quoque a statu naturali abhorret. Linguae moles vix vmquam aucta non est, processus ossis hyoidei saepius nodosi, impedimentum et loquendi et deglutiendi dant nouum. Ossa caeterum fere omnia sunt emollita et distorta, sic praesertim ossa pecten constituenta. Superficies eorum est nodosa, incrustata, inaequalis, poris perforata, qui pressi fluidum emittunt tenue, subalbicans. Praeterea sunt laeuia, fragilia, tumida, medullam continent fluidiorem et crebriorem.

§. 15.

D I A G N O S I S.

Diagnosin plerumque ambigua est morbi saltem incipientis, pathemata plura enim eosdem habent prodromos. BRENDDEL ex eo, quod infantes facultate loquendi, quam ingrediendi maturius gaudeant, motionemque ferre possint nullam, macilentos sint atque laxi, aliquid stabilire putauit. Sed ista morbum iam ipsum indicant. Signa, si quae sunt rachitidis futurae diagnostica, quibus fides habere possit, haec esse credo.

1) aetas infantis, incidens plerumque intra tres quartas partes anni primi et initium anni tertii.

2) causae praedisponentes et occasionales in §. 11 et 12. recensitae.

3) pars

- 3) pars pilosa capitis solito planior, tumor capitis flaccidus.
- 4) fratres et sorores eodem malo iam decumbant.
- 5) abdomen tumidum.
- 6) facultatem ambulandi ferius acquirunt, antea si iam adquisierint, tardius incedunt, pedibus infirmius insistant, vacillant, titubant, cadunt.
- 7) agilitas corporis, et puerilis petulantia minuta, quam alius morbus non sequitur, et praesertim si lassitudo haec insolita et tarditas perduret adeoque inaugetur.
- 8) ingenium praecox, sensuumque usus illibatus.
- 9) appetitus optimus, etsi corpus non nutritur.
- 10) laxa et flaccida cutis musculorumque constitutio.

Morbum adultiorem facilius agnoscere possumus. Caput enim maius, futurae dehiscences, venae iugulares amplae, thorax ad latera compressus, sternum prominens, costae intropressae et nodosae in extremitatibus, abdomen tumidum, desfigurationes ossium, spina distorta, epiphyseae nodosae, tuberculosae, summa corporis laxitas, febris etc. tot sunt characteristica, ut morbum mentiri nequeant.

§. 16.

P R O G N O S I S.

Rachiticorum numerus permagnus quidem est, sed saepius, nisi vigorem ascendat, eam, regimine

adaequato diaetaque idonea, vel vires corporis medicatrices, calore forsitan naturali aucto, vel febres superuenientes, optime sanant. Malae passionis saepius rachitidem sequuntur curatam: cachexiae serophulosae, vitia loquelae, corporis deformitates, gibbositas, febres acutae et lentae, dispositio pleuritica et calculosa, hydropes, tumores et caries ossium, paralyses etc.

Sexus sequior inde, ob ossa pectinis et spinæ dorsi distorta, ad partus difficiles est pronus.

Rachitici plerique, macie magna laborantes, postea corpus retinent macilentum.

Qui facilius tolerant iactationem corporis omnimodam, caeteris paribus, facile curantur. GLISSON. p. 240.

Laesiones externae: casus, ambustiones, fracturae prouocant, facileque augent morbum. BÜCHNER p. 287.

Anno aetatis 7. II. et 15. morbus siue soluitur siue augetur.

Variolae lethales non sunt, raro tamen bonae, et saepius occupant, BÜCHNER p. 288.

Scabies aut aliud exanthema rachitidi accedens boni plerumque est ominis. ROSENSTEIN. Intumescencia corporis subitanea, vomitu excitato, facile post aliquot dies soluitur; sin vero per corpus circumuagatur, mala.

Febris lenta, subitanea quaeque corporis mutatio (sic diarrhoea in obstructionem transiens) haemorrhagiae, magna graueolentia oris, dentium cariei
super-

superveniens, rachitis connata, hydropes, praecipue hydrocephalus internus, pleuritis accessa et sic porro sunt mala plerumque lethifera.

Facies hactenus tumida in rugas collabescens pronuntiat plerumque mortem die decimo quarto postea. BÜCHNER.

Visui obfuscati et pedibus emortuis mors non ultra tres aut quatuor dies imminet. BÜCHNER.

Qui crura sursum trahunt, neque ea lubenter extendi patiuntur, difficulter curantur. GLISSON.

Coelum humidum et frigidum morbum facit et auget; hinc tempestas austera et hyems, mala, aestas vero serena et sicca, opportunior. BÜCHNER.

Quo iuniores hic morbus inuadit, eo, caeteris paribus, est periculosior.

Quo enormior est moles capitis eo longior et difficilior curatio. Quo debilior est spina dorsi, eo grauior et periculosior morbus. GLISSON p. 286.

Dentes nigrescere aut frustalitim excidere periculo non vacat, idque eo peius est, quo tardius alii in locum eorum succedunt. GLISSON.

Qui statum morbi attingunt, quo nempe is non amplius augetur, omnes, si recte tractentur, eundem, nisi forte alius morbus sit coniunctus aut casu aliquo superveniat, aegrumque in augmentum alterius deturbet. Declinatio vero symptomatum similiter, sed certius, sanitatis restitutionem pollicetur. GLISSON p. 287.

San-

Sanguis ex ore profluens, siue tussi siue spuedo promotus, rarius signum est vasorum disrutorum, quam dilatatorum et relaxatorum. Symptomata pectoralia, praesertim respirationem laedentia, valde periculosa.

§. 17.

THERAPIAE INDICATIONES.

Triplex semper erit medici officium in rachitide tractanda.

- 1) auertat eam quae ex diagnosticis supra (§. 15.) allegatis nascentem se prodit.
- 2) sanet iam praesentem eiusque complicationes.
- 3) tollat corporis passiones post curationem reliquas.

§. 18.

THERAPIA RACHITIDIS FUTURAE.

Rachitis ex diagnosi et prognosi futura iudicata, nullis adhuc internis indiget plerumque medicamentis, vix enim verosimile videtur, quantum natura sub diaeta et regimine adaequato hic efficiat.

a) diaeta.

Seliguntur vero in genere omnia, quae facile digeruntur, acidum primarum viarum non alunt, nihilque glutinosi continent et sic vi viscerum chilopoieticorum subigi et in bonum chylum

chylum mutari possunt, huc pertinent, aues assae, oua molliter cocta, assa vitulina, agnina, carnes uuis passis praeparatae, iuscula e carne vitulina et gallinacea; oryza, fago, dauci vulgaris, feorzonerae radices. Omnia haec aromate quodam mixta esse possunt, sic nuce moschata, cardamomo, cinamomo et s. p. Panis sit, si fieri potest, ex purissimo tritico et biscocutus, additis quoque quibusdam aromatibus et raborantibus.

Potus ordinarius sit aqua simplex vel aqua cum roborante quodam: cortice peruuiano Winterano, imbuta. Interdum de die dari potest, secundum v. SWIETEN 35) pauxillum cereuisiae non fermentatae, vini que Hippocratici 36). Prae reliquis cereuisia Brusuiensis, quae sub nomine Mumme habetur, hic se commendat, referuntur huc et aqua Selterana, pluresque medicatae, aqua pauxillo vini rhenani mixta, Coffea, praesertim ex glandibus querneis tostis parata et frigide sumta. Iuuat uero, si haec omnia, praesertim solidiora, copia dantur moderata et saepius de die, ne nimia quantitas ventriculum grauet. Si infantibus adhuc lactantibus rachitidem praecauere intendimus, nutricis assumpta eiusque regimen praesertim vna respicere debemus. Ablactionem, si res cito mutari nequeunt aut nutricem
 aliam

35) l. c. p. 617. seq.

36) paratur vinum hoc, dum sex libris vini generosi rhenani vnciae quatuor Cinamomi lectissimi, forfice concisssi, sed non contusi infundantur frigide, stent vase clauso per 24. horas, addita simul tali copia sacchari, vt edulcoretur, dein colatum seruetur.

aliam omnibus fere hic constitutis, medici præferunt.

b) regimen.

Remora, præfertim sole occiduo, fit locis ficcis in elatiori, si fieri potest, aedium parte; in tabernaculo ligno tabulato, sed nullo pigmento obducto. Conclauē lectistitii idem fit paratum. Stratis plumeis substituuntur ex polypodii filicis maris foliis forcipe conscissis, et antea in umbra exsiccatis, cum duplo ponderis palarum hordei addito, parata. Stragulae lectorum laneae lineis præferantur. Sic quoque sunt indusia, caeteraque vestimenta, ex lana parata, iis, quae ex lino conficiuntur, meliora; linea enim repercutiunt, quae irruunt, lanea vero plus humidi in se recondere possunt, hinc et sedulo exsiccanda sunt, anteaquam de nouo induantur. Præ caeteris et impuritas euitetur, hinc indusia, vestimenta et lectos quam saepissime aliis mutare praestat, et bene antea semper exsiccantur.

Motus corporis instituitur quotidie, vehendo, eundo, oscillando, lectisque pensilibus, leui vi agitatis. In morbo iam adulto motus semper fiant sub situ corporis horizontali.

Gestationes in nutricum vel gerularum vlnis non aequè commendarem, dum eo thorax comprimitur.

Ast frictiones magnam praestant vtilitatem, mane instituantur, vacuo adhuc ventriculo, pannis laneis, vapore benzoini, succini et caeterorum roborantium gratorum imbutis.

Huc

Huc et pertinent balnea tepida et frigida, Ad tepida referuntur aquae medicatae martiales vel alcalinae, et aquae viribus aromaticis delibutae. F. GHERLI 37) decoctum sideritidis annuae praesertim commendavit.

Balnea frigida laudant praesertim ROSENSTEIN, METZGER, FICK, STOLL, ARMSTRONG, CVLLEN etc. et sine omnibus dubio, praesertim in morbo praecauendo quam plurimis remediis, minus tutioribus, praeferre potest.

CVLLEN testatur 38): se in iis familiis, quae consuetudinem, infantes et recens natos aqua frigida lauandi, obseruarent et continuarent, nullum adhuc vidisse rachitidis exemplum. Prae caeteris Ion. FLOYER 39) hac de re legi meretur.

§. 19.

In altero Medici officio, morbum ipsum curandi, hae ducere possunt indicationes:

A. Causae rachitidis.

B. Chylificatio et sanguificatio mala.

C. Mor-

37) Rare observ. di Medicina e Ciruf. Cent. 2. Observ. 29. p. 183. seq.

38) Anfangsgründe der praktischen Arzneywissenschaft 4 B. p. 184.

39) Psychrolusiae or the history of Cold-Bathings. p. 50. seq.

- C. Morbi complicati.
- D. Humores praeternaturales.
- E. Corpus debilitatum.
- F. Defigurationes post morbum residuae.
- G. Symptomata vrgentia.

A. Caussae rachitidis,

Praedispositam quandam campagis osseae molliem, supra vt causam rachitidis proximam protulimus, quae vero praedispositio nullos omnino habeat effectus rachiticos, nisi causis adiuta remotis. Disquirat ergo medicus, quae nam sit causa adiuuans, et tunc omnibus viribus eo tendat, vt remoueatur. Cum vero omnes causae remotae, quas tollere valemus, vel sunt ex diaeta non idonea, vel ex malo regimine, vel ex aeris constitutione humida ortae, hasque iam spha antecedenti recensuerim, hic nil adiciendum puto.

§. 20.

B. Vitia chylicationis et sanguificationis dependent praesertim

- a) a fordibus primarum viarum,
- b) a bile inerti,
- c) ab obstructionibus mesaraicis aliorumque viscerum,
- d) ab acrimonia acida,

a) for-

g.) fordes remouendae.

Magna adhuc inter celeberrimos Medicos est disceptatio, quaenam sint danda euacuantia, vtrum emetica an purgantia. Sed vtraque esse adhibenda, docet et natura et experientia. Infanti enim rachitico, si biliosas, pituitosas, aliasue fordes sursum turgescere, signa docuerint, praesertim si his accederent nausea, vomituriendi conatus, ipseque vomitus, emeticum sane non denegandum videtur. Hepar mole auctum, vltra costas toties eminens, dubitare omnino iubet, an suadendum sit, concussiones diaphragmatis et musculorum abdominis excitare. Sed, omnibus bene perpensis, hepar magnum nos ab vsu apto emeticorum retinere nequit; idque praesertim quod fordes hae fere semper causas alunt rachiticas, et quod clinici ex emetico rite dato, adeoque aliquoties cum prudentia repetito, ne vllum vix videbant incommodum; sed magnam e contrario vtilitatem. Procliuitas subiecti ad haemorrhagias, praesertim pulmonis, plane quidem vsum emeticorum vetat, sed saepius et hi sanguinis fluxus a fordibus oriuntur, et tunc citissima euacuatio et optima erit medela.

Summa vero perpensione medicamentum, vomitum excitaturum, semper eligere debemus. Longe enim mitius emeticis antimoniatis agit Ipecacuanha, quae dosi pariori data secundum obseruationes recentiores idem praestat, nec illas turbas in corpore excitat, quas olim de ea, maiori quantitate

C

data,

data, medici semper timebant. Recens natis, immo aliquot modo qui viuunt dies, quadrantem vel dimidiam grani partem porrigere possumus. Qui vero ventriculo, tenaci pituita obducto, laborant, qui parciore gaudent irritabilitate et sensibilitate, post resoluens, si necessarium sit, dandus est tartarus emeticus. Quibus vero hic minus placeret, adhibeant vinum antimoniatum Huxhami, aut sulphur antimonii, caeteraque ex hoc metallo praeparata.

Profunt emetica non solum vt euacuantia, sed resoluunt quoque obstructions viscerum abdominalium, concussionem excitando: adiuuant excretionem pulmonum; reuocant transpirationem suppressam etc.

Eadem ferme vtilitate, saepiusque maiori, sed et periculo adaequato adhibentur purgantia. Frequentius, quam emetica requiruntur, propterea quod raro ea diaetantur rachitici, quae fordibus non faueat, et emetica ob nixum eorum violentum, si fieri potest, melius euitentur. Infantum debilitas, fordibus putridis aliisque saepe nutrita, nullo modo nos ab eorum vsu recto retineat. Abdomen vero ob nimiam hepatis molem, ob tumores alios abdominales, ob spinam dorsalem distortam, tumescens, nunquam e contrario suadeat eorum applicationem. Ceteroquin vero purgantia non sint drastica, nec plures excitent sedes, nec saepius repetantur, negari enim non poterit, corpus et praesertim intestina a quibuscunque

cunque laxantibus continue adhibitis magno-
 pere tandem debilitari, hinc in subiectis
 quae obstructionibus, feybalis induratis, fe-
 dibus molestis etc. inclinant, clysmata ad-
 hibemus emollientia, quibus continuandis
 tonicum quoddam e. gr. cortex peruv., rub.
 tinct. etc. addi potest. Ob eandem laxan-
 tium virtutem debilitantem, omnes ferme
 medici rheum caeteris praeponunt purgan-
 tibus. In subiectis pituitosis, minusque sen-
 sibilibus, rheo, sales neutros, radicem ialap-
 pae, folia fennae, mercurium dulcem ad-
 miscere, vtilitatis esse, experientia docet.
 Infantibus acrimonia acida laborantibus, ab-
 sorbentia terrea et alcalina adduntur. Qui-
 bus vero intestina sunt relaxata et debilitata,
 cortex peruuianus, aut aliud raborans, vna
 cum rheo propinari solet. BOERHAAVE,
 eiusque commentator illustris, hanc praefer-
 tim laudant cereuisiam.

Rg. Rhei optimi ℥̄ss.
 Myrob. citr. ℥̄iij.
 Agarici trochisc. ℥̄ij.
 Infund. c.
 Cereuis. frigid. non ferment ℥̄ij.
 Stet. per 24. hor.

Potus hic quatuor hebdomades adhibea-
 tur, effectu sin esset fortiori, eadem vel ma-
 iori quantitate cereuisiae dilui potest.

b) bilis iners.

Ex feybalis induratis, minusque colora-
 tis, albicantibus, ex indigestione, abdo-

mine tumido, acrimonia acida primarum viarum praevalente, tumore hepatis, signa bilis inertis diducere solemus. Remedia hic adhibenda sunt vel substituentia, vt fel tauri; vel tonica, quae laxitatem prim. viar. meliorent; haec fere sunt omnia amara extracta, et essentiae, sic corticis aurant, absynth. Gentian. Fumar., tincturae alcalinae, decocta ex herbis amaris etc. mixta; plerumque tonica cum substituentibus adhibentur.

c) obstruiones.

Diagnosıs viscerum obstructorum abdominalium saepius est bigua, quamuis totius morbi decursus, et anatomia nos edoceant, in rachitide ferme semper viscerum adesse obstruiones.

Tumor in hypochondrio dextro, respirationem laedens, obstruiones alui (dum obadauctam eius massam tractum intestinale m comprimit), in quies, aliaque signa bilis vitiatae, obstruiones et affectiones hepatis designare solent.

Ex scybalis colore mutatis, induratis, ex aluo obstructa, atrophia, ictero etc. obstruiones systematis venarum portarum videre licet. Interdum quoque tubercula, praesertim partis hepatis conuexae tactu sunt sentienda.

Lienem deprauatum ob situm eius profundiorē difficulter agnoscimus; praetera induratio-

durationes in hypochondrio sinistro detectae, nil nisi excrementa erant, plerumque accumulata et indurata.

Glandularum mesaraicarum obstructions, si quandam acquisierint magnitudinem, et si abdominis integumentis propinquaee iacent, tactu sunt cognoscendae, caeterum ex defectu nutritionis, ex intumescencia glandularum colli aliarumque partium et mesaraicae diiudicantur obstructions.

Quibus omnibus satis liquet, summum medici esse officium, quod statum abdominis semper recte disquirat, cum ab his obstructionibus summa corporis detrimenta dependeant.

Medicamenta, hic quae praescribimus, sunt resolventia tonica et incidentia: fel tauri, rheum in refracta dosi, flores sales ammoniaci martiales, sales alcalini cum cortice peruiano aut rubia tinctorum; martialia, thermae carolinae, marubium album, caeteraque amara, dari possunt sensibilibus et debilibus, nec qui multa laborant pituita.

Subiectis vero his oppositis, quorum vis muscularis nondum prosternit, quae sensibilitate et irritabilitate gaudent parca, quorum viae primae multa pituita sunt obductae, profunt potius: ossa Helmontij, sapo venetus cum amaris mixtus, cicuta, sales neutri, tartarus tartarizatus, Liquor terrae foliatae tartari, sal polychrestus GLASERI, sul-

phur eiusque praeparata, antimonialia, mel, extracta varia etc.

Saepeffime vero vtraque iuncta adhibere iuuat, et plerumque tunc rheum cum sale neutro. ROSENSTEIN commendat praefertim in hepate obstructo rheum cum amaris; et pillulas ex offa Helmontii, sapone veneto, cum felle tauri et amaris.

In obstructionibus mesaraicis laudantur praecipue infusum glandularum querci tostarum frigidum; extractum cicutae (STOERK); aethiops mineralis (COOK 40); aethiops mineralis cum rheo (HEISTER). PERCIVAL 41) laudat emplastrum vesicatorium.

d) acrimonia acida.

Facies pallida, si ructus, sudores, expiratio, excrementa etc. acidum olent signa sunt, e quibus hanc opinamur acrimoniam Remouetur.

a) euacuantibus, quorum iam mentio facta est; purgantia cum absorbentibus commiscentur.

β) diaeta animali, qua dispositio alcalina augetur, nimirum: iuscula ex carne vitullina, gallinaria; caro cum vuis passis praeparata et caetera supra iam dicta.

γ) ab-

40) eius Kinderarzt S. 60.

41) Dissert. de rachitide.

γ) absorbentibus terreis et alcalinis:
 sapo, aqua calcis, foda depurata aqua
 soluta, sal tartari, ostracodermata 42).
 huc pertinent. ROSENSTEIN exinde
 hanc plerumque dedit formulam.

Re. Sod. depurat. siue.

Sal. tart. ℥β.

solv. in

▽ fontan. ℥j.

D. S. 20-100 Tropfen

nach Beschaffenheit des Alters.

§. 21.

C. Morbi complicati.

Complicationes, quae saepissime occurrunt
 hae ferme sunt: variolae (BÜCHNER) mor-
 billi et exanthemata alia chronica: scabies nimi-
 rum, tineae, achores, crusta lactea; praeterea
 febres intermittentes, dentitio difficilis, catar-
 rhi, symptomata pleuritidis, et peripneumoniae
 nothae, labes venerea, scorbutus, scrophuli, et
 praesertim vermes, et hydracephalus internus.

Medelam hic tradere specialem nemo a me
 exspectabit. In genere haec cautela obserua-
 tur, quod numquam praecipue in morbis magis
 inflammatoriis: pleuritide, peripneumonia, va-
 riolis, morbillis etc. summam rachitide coniu-
 ctam

C 4

40) vid. de HAEN rat. med. part. XI. cap. VI.
 p. 248.

ctam obliuiscamur debilitatem, summaque ergo prudentia agamus in methodo antiphlogistica.

In lue venerea, affectione iam per se infantibus perniciosissima, mercurio dulci et frictionibus uti quidem possumus, sed simul semper roborantia coniungi debent.

Exanthemata chronica non suppressere, sed adiuuare praestat.

Medela scrophularum et scorbuti non multum illi rachitidis abhorret.

Febres intermittentes, si vel fortioribus tractentur euacuantibus, vel longius protrahantur, obstructions abdominales facile producant, summam ergo requirunt praecautioem.

Dentitio difficilis melius diaeta exquisita (v. §. 18.) quam medicamentis tractanda esse videtur.

Complicatio verminosa euacuantibus, quibus anthelmintica admiscantur, tolli potest.

In hydrocephalo interno complicato ne vix quidem restitutionem periclitari iuvat. Attamen vero auxilium miseris, quantum fieri potest, non denegandum esse puto, cum tot morbis iam emerferint, qui conclamati omnibus videbantur.

§. 22.

§. 22.

D. Humores praeternaturales.

Hi suis quibuslibet remediis tolluntur. In pituita adhibentur incidentia, resoluentia et euacuantia: tartarus tartarifatus, rheum cum falibus neutris etc. In acore praestant antacida: alcalina nimirum et ostracodermata. In spissitudine valent diluentia et humectantia. In ferofitate euacuantia et roborantia, et sic in quouis genere diuerso remedia et adhibentur diuersa.

§. 23.

E. Debilitas corporis.

Haec omnia ex §pho 18. hactenus tractata, bene si exsecuti sumus, omnium primaria remanet nobis indicatio, ea nimirum, vt corpori robur integritatemque reddamus. Summa laxitas solidorum, summa virium muscularium consumptio, quae in ipsa phthysi consumtissima vix maior esse potest, summaque functionum laesio, rachiticis tam appropriata sunt, vt horum restitutio omnibus caeteris praeualeat indicationibus. Hinc iam ex morbi initio roborandum est, quamuis et hoc non sine cautelis.

Regimen frigidum, diaeta exquisita, motus corporis, frictiones, pannis aromate quodam imbutis, institutae, multum hic omnino efficiunt: sed saepius et aliis adhuc indigemus adiuuantibus, ipsumque efficacioribus, quo pertinent: lotio cum aqua frigida, balnea gelida, cortex peruvianus, rubia tinctorum, ens vene-

ris

ris Boylei (quod melius ens martis, vocatur) omnia martialia, omnia amara, herba britannica, vina varia roborantia etc. Sin vero haec omnia, praesertim aquam frigidam et interna tonica adhibere intendimus, sequentia adhuc respiciamus.

Indicantur enim solummodo:

a) si motus febriles cessant, nisi forsitan a debilitate aluntur. Interdum quoque, sub ipso tonicorum vsu, redeunt noui motus febriles, qui satis tunc indicant, plane iis abstinere, ipsoque cortice peruviano. ARMSTRONG 43) enim, et cum eo plures, obseruarunt corticem in curanda hac febre non solum non esse necessarium sed et nocuum.

b) Post sordes euacuatas; resolutas viscerum obstructions, restitutam digestionem; et sublata caetera, quae roborantibus obstabant. Sordes vero a debilitate alitae, requirunt, post resoluens et euacuans, roborantia.

c) si ex vsu tonicorum infantes reconualescunt, si euadunt agiliores magisque viuaces, si appetitus remanet bonus, vires adaugentur, deiectiones alui non denuo laeduntur, scybalaque sunt bona et integra.

d) si

43) über die gewöhnlichsten Kinderkrankheiten, übersetzt v. SCAEFFER. p. 102.

- d) si nulla adest Idiosyncrasia. Eligendum ergo est raborans; et sic ex altero videmus effectus optatissimos, cum alterum luculenter esset nocuum. Vid. ARMSTRONG l. c. p. 101. 102. 103.

Praeter roborantia supra nominata BENEVOLI 44), BÜCHNER, CVLLEN, pluresque laudant Venerem, immo CVLLEN maiorem vim roborantem, quam marti adscribit. Sed in tanto tonicorum numero et veneris viribus aliis reuera suspectis eam negligere melius est. Alii quoque lac hominum et animalium commendant, sed hinc acrimonia illa rachiticorum acida non sine ratione metuitur. Infantibus recens natis, vbi vsum eius saepe euitare non possumus, cum aqua calcis mixtum propinare valet. Sed roborantia praestantissima, interne danda, semper manebunt iam indicata, praecipue Cortex, rubia tinctorum et martialia, et ex his aethiops mineralis et Vinum chalybeatum cum aromatibus imbutum. Aquae medicatae martiales, sic quae florent Pyrmontii, Spaee, Schwalbachiae, Cliuiaae etc. simul huc numerantur.

§. 24.

F. Deformitates.

Morbus nunc ipse idoneis medicamentis fuperatus diminui si incipit, symptomata omnia cessant

- 44) Dissertazioni et osseruazioni tre telle quali sulla Rachitide.

cessant, febris dudum iam abest, calor carnis melior euadit, tumor abdominis minuitur, motus musculares, plane antea extincti, paulatim restituuntur etc. et sic infantes ex die in diem reconualescentes robore et sanitate coetaneos adaequant. Attamen saepius nonnulla remanent vestigia rachitica, ossium scilicet deformationes variae. Sed notandum est, naturam ferme numquam esse efficaciorum, quam in reformatandis his abalienationibus. Vfus loriceorum, fasciarum, thoraculorum, ocrearum aliorumque instrumentorum, quibus parentes, de prolium figura solliciti, vtuntur, magis plerumque nocet, quam prodest. Melius semper erit si iis omnibus abstinemus. Ocrearum vsus forsitan adhuc liceat, dum iactura deinde facienda raro erit magna. Evitanda porro sunt: situs corporis perpendicularis, eiusque positiones continuatae eadem, corporis pondus ad inferiora, pressiones externae e. gr. illae si mulieres infantes malo situ vlnis gerunt; illae porro a vestimentis inhabilibus etc. Euitandus quoque nimius motus corporis, nimius virium muscularium vsus. Maiori cum effectu, naturam adiuturi adhibemus roborantia quaedam externa: lotiones topicas, frictiones, infrictiones variorum tonicorum. Hae omnes instituantur cum Spiritu Vini, Spiritu Vini camphorato, oleis aethereis, Spiritibus fortiter olentibus, decoctis herbarum roborantium, et adstringentium, vnguentis neruinis ex bals. peruv. oleo nucis Moschatae expresso et sic porro.

§. 23.

C. Symptomata vrgentia.

Haemorrhagiae, sudores profusi, diarrhoea, febris nimia, summa virium prostratio; obstructio aluina, abdomen nimis tumidum, spasmus rachitidem saepius concomitantur et medellam requirunt quandam specialem, quam vero profusus hic tradere, meum non est, nec limites harum paginarum permittunt.

Haemorrhagiae oriuntur plerumque ex causa primarum viarum, vel ex sanguine fluidiori, vel ex contractilitatis virium vasorum defectu, hinc ergo euacuantia, sanguinem coagulantia, et roborantia profunt.

Sudores profusi requirunt plerumque regimen gelidius, euacuationes primarum viarum et tonica.

Diarrhoea nimia rheo, aromatibus, inuolventibus, et opiatis plerumque moderatur. Febris nimia saepissime e primis viis oritur, et emetico aut purgantibus sedatur, roborantia rarissime hic valent, praeterea disquirendum est, an causa sit vlcus internum, debilitas, irritamentum nervinum, acrimonia quaedam etc. quibus causis et therapia sit appropriata.

Opium, camphora, Moschus caeteraque sedantia coercent plerumque spasmos, nisi causa eorum sit materialis e. gr. sordes euacuandae, ossa fracta, ossa incuruata, spina distorta, quae

quae omnia nervos irritare, et partim remoueri
possunt partim non.

In nimia virium prostratione profunt fric-
tiones, regimen gelidius, lotiones cum aqua
frigida aut aqua aromatica, cardiaca, balnea te-
pida, aromatica.

Obstructio aluina clysmatibus, quibus robo-
rantia et interdum stimulantia misceri possunt,
plerumque tollenda est.

Contra abdomen tumidum nonnulli suadent
frictiones ex vnguento emollienti vt Althaeae,
linimentum volatile, praeterea euacuantia
et resoluentia.

E R R A T A.

Pag. 3.	§. 3.	lege confundi	loco confundi
— 4.	lin. 21.	— curavit	— curruvit
— 10	— 22	— Respiratio	— Rſperatio
— 16	— 1	— corporis	— corperis
— 16	— 18	— contagioſam	— cortagioſam
— 26	— 15	— reſpercutiunt	— repertiunt

P

A

W 78

PICA

DE

11

R A C H I T I D E

R

GR

IO

